

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 38/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Tempus – Trans s.r.o.**, Rastislavova 110, Košice, zastúpenej Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Námestie svätého Egídia 40/93, Poprad, proti uzneseniu Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, 3. oddelenia vyšetrovania, odboru Východ ČVS: PPZ-133/NKA-VY3-2021 z 2. marca 2023, proti uzneseniu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/1 Gv 91/21/1000-128 zo 17. mája 2023 a proti upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV/3 Pz 70/23/1000-4 z 12. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 49 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva nebyť stíhaný inak ako zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 49 ústavy uznesením Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, 3. oddelenia vyšetrovania, odboru Východ ČVS: PPZ-133/NKA-VY3-2021 z 2. marca 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie vyšetrovateľa“ a „uznesenie o vznesení obvinenia“), uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) č. k. VII/1 Gv 91/21/1000-128 zo 17. mája 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie špeciálnej prokuratúry“) a upovedomením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV/3 Pz 70/23/1000-4 z 12. októbra 2023 (ďalej len „napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie špeciálnej prokuratúry

a napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry zrušiť a priznať jej finančné zadost'učinenie v sume 50 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým uznesením vyšetrovateľa bolo sťažovateľke a inej právnickej osobe podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku za použitia zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vznesené obvinenie pre pokračovací zločin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona v súvislosti s verejným obstarávaním „Špeciálnych nákladných automobilov so špeciálnymi nadstavbami na zimnú a letnú údržbu“ pre Správu ciest [REDAKOVANÉ].

3. Napadnutým uznesením špeciálnej prokuratúry bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažnosť sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu vyšetrovateľa.

4. Napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry bolo sťažovateľke oznámené, že nebolo vyhovené jej návrhu na postup podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka pred ústavným súdom namietala, že v danej trestnej veci neexistovala žiadna dohoda o verejnom obstarávaní medzi obvinenými a že existenciu takejto dohody nepotvrdil ani žiaden zo svedkov. Jej obvinenie je tak postavené iba na nepriamych dôkazoch. Sporná lehota 90-dní na dodanie vozidiel na zimnú údržbu je štandardná, o to viac, keď ide o vozidlá na zimnú údržbu, a nie údržbu po zime. Napadnuté uznesenia a napadnuté upovedomenia sú nedostatočne odôvodnené a z uvedeného dôvodu nezákonné a neústavné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením vyšetrovateľa, napadnutým uznesením špeciálnej prokuratúry a napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením vyšetrovateľa:

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

8. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany

svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že sťažovateľka mala možnosť podať proti napadnutému uzneseniu o vznesení obvinenia sťažnosť, ktorú aj využila a o jeho sťažnosti bolo rozhodnuté napadnutým uznesením špeciálnej prokuratúry.

10. Ústavnú sťažnosť v tejto časti bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením špeciálnej prokuratúry:

11. Z okolností danej veci je zrejmé, že sťažovateľka považovala za účinný prostriedok nápravy vo vzťahu k napadnutému uzneseniu špeciálnej prokuratúry aj návrh na postup podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku. Takýto návrh podala a napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry, ktorým bolo rozhodnuté o tomto jej návrhu, pred ústavným súdom následne napadla.

12. Zohľadňujúc uvedené okolnosti, bolo potrebné aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

III.3. K namietanému porušeniu práv napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry:

13. Vo vzťahu k právomoci ústavného súdu podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry, ktorým nebolo vyhovené návrhu na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, ústavný súd poukazuje na svoju rozhodovaciu činnosť, v ktorej predstavil základné ústavnoprávne východiská, ktoré je nevyhnutné zobrať na zreteľ pri prieskume podstaty vznesenia obvinenia v prípravnom konaní zo strany obvinených. V tejto súvislosti vo veci sp. zn. IV. ÚS 212/2022 zdôraznil, že právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavná sťažnosť má byť podávaná až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušeniu ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

14. Pokiaľ sa sťažovateľka už v tomto štádiu trestného konania z dôvodov uvedených v podanej ústavnej sťažnosti v podstate domáha revízie postupu a určenia skutkových a právnych dôvodov, ktoré viedli k vzneseniu obvinenia, ústavný súd už v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že trestné konanie je od svojho začiatku až do konca procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09).

15. Ústavný súd v okolnostiach danej veci konštatuje, že trestná vec sťažovateľky sa v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu nachádzala v prípravnom konaní, v ktorom sťažovateľka má príležitosť brániť sa proti vznesenému obvineniu spôsobom dostupným v jednotlivých štádiách trestného konania, pričom o dôvodnosti, a teda aj zákonnosti a ústavnosti jej trestného stíhania meritórne zatiaľ všeobecný súd nerozhodoval. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľke ako obvinenej a prípadne aj v ďalšom štádiu trestného konania (po eventuálnom podaní obžaloby) ako obžalovanej právne účinným spôsobom namietat' porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou (I. ÚS 107/2022). Procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) pritom vyplývajú z II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého dielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku (I. ÚS 756/2016, I. ÚS 619/2016, IV. ÚS 612/2018, I. ÚS 77/2019).

16. Ústavný súd nad rámec už uvedených skutočností zdôrazňuje, že nie je možné vylúčiť ani takú možnosť, že vybavenie návrhu obvineného na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku zo strany generálneho prokurátora môže byť za určitých špecifických okolností predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu (napr. ak sa takým návrhom odmietne generálny prokurátor zaoberať bez zákonného dôvodu, pozn.), aj v takom prípade však zostávajú aktuálne už uvedené východiská, v zmysle ktorých tak nebude možné túto právomoc ústavného súdu z dôvodu princípu subsidiarity uplatniť smerom k preskúmaniu dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestnej činnosti či postupu orgánov činných v trestnom konaní v tomto smere.

17. Na tomto mieste ústavný súd zo svojej dnes už ustálenej judikatúry pripomína, že upovedomenie patrí k procesným úkonom orgánov činných v trestnom konaní, resp. súdu. Spravidla je reakciou na žiadosť, návrh, podnet alebo iné podanie subjektu trestného konania odlišného od orgánu činného v trestnom konaní. Trestný poriadok ráta s inštitútom upovedomenia nielen ako vyrozumenia na žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku, ale môže ísť napríklad aj o upovedomenie poškodeného o zaistení jeho nároku (§ 50 ods. 6 Trestného poriadku), o upovedomenie obvineného a jeho obhajcu týkajúce sa žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu (§ 79 ods. 3 Trestného poriadku) či upovedomenie obvineného a poškodeného o vrátení veci [§ 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku]. Zo sémantického hľadiska sa upovedomením orgánu činného v trestnom konaní rozumie poskytnutie vyrozumenia o procesnom úkone (vykonanom alebo plánovanom) alebo na základe žiadosti subjektu trestného konania o tom, či je v jeho právomoci vyhovieť podaniu podávateľa

a v pozitívnom prípade oznámiť mu rozsah prijatých opatrení. Ak argumenty podávateľa nemožno akceptovať, v upovedomení sa uvedú dôvody, ktoré bránia prijať ním požadované opatrenia. Pokiaľ ide o náležitosti upovedomenia, Trestný poriadok ich nepredpisuje. Samotný obsah a rozsah upovedomenia je tak ponechaný na úvahe jeho spracovateľa. Napriek tomu musí mať upovedomenie orgánov činných v trestnom konaní takú kvalitu, ktorá zodpovedá povahe procesného úkonu, ktorého sa dotýka, obsahu podania podávateľa a osobitostiam trestného konania, najmä jeho štádiu, v ktorom sa poskytuje. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené dodáva, že na inštitút upovedomenia nemožno klást' rovnaké požiadavky, aké sú v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu (resp. judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva) kladené na odôvodnenia právoplatných súdnych rozhodnutí (m. m. IV. ÚS 534/2012, III. ÚS 384/2015).

18. Pokiaľ ide o konkrétne okolnosti tejto veci, v napadnutom upovedomení generálnej prokuratúry generálny prokurátor v zastúpení prvým námestníkom poukázal na dostatočne odôvodnený záver na postup podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku (vznesenie obvinenia) vyplývajúci nielen z výpovede svedka [REDACTED], ale aj z výpovedí ďalších svedkov, najmä [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], ako aj zo zabezpečenej e-mailovej komunikácie a z príslušných listinných dôkazov. K námietke týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia stíhaného konania sťažovateľky uvedeného v bode 1 výrokovej vety uznesenia o vznesení obvinenia ako pokračovacieho trestného činu uviedol, že trestné stíhanie sa vedie pre skutok, nie pre jeho právnu kvalifikáciu, preto aj prípadné nesprávne právne posúdenie stíhaného skutku nespôsobuje automaticky nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, pretože právnu kvalifikáciu skutku je možné v priebehu trestného stíhania upraviť (meniť) tak, aby zodpovedala výsledkom vykonaného dokazovania, samozrejme, to pri zachovaní totožnosti skutku. Ďalej k námietke nesprávneho určenia výšky škody poukázal na to, že z hľadiska naplnenia kvalifikačného momentu podľa § 266 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona je potrebné vychádzať zo škody spôsobenej inému súťažiacemu vo verejnom obstarávaní alebo účastníkovi verejnej dražby, pričom pri vyčísl'ovaní takto spôsobenej škody je potrebné určovať spôsobenú škodu v intenciách § 124 ods. 2 Trestného zákona ako ujmu na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť. Pre vyčísl'enie takto spôsobenej škody bude potrebné ustáliť, aký zisk by neúspešný súťažiteľ alebo uchádzač mohol dosiahnuť, keby nedošlo k protiprávnemu konaniu páchatel'a.

19. Z už uvedeného podľa názoru ústavného súdu jasne vyplýva, že generálny prokurátor si svoju povinnosť vo vzťahu k návrhu sťažovateľky na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, t. j. povinnosť zákonom ustanoveným postupom sa takýmto návrhom zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť, splnil, keď návrh preskúmal, vyhodnotil spôsobom nesignalizujúcim svojvôľu a svoje závery sťažovateľke oznámil (porov. I. ÚS 519/2020, I. ÚS 611/2022).

20. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené dospel k záveru, že ústavná sťažnosť sťažovateľky v tejto časti je v danej fáze trestného konania podaná predčasne, a preto je potrebné ju odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci (m. m. I. ÚS 107/2022, IV. ÚS 531/2022, IV. ÚS 185/2023, I. ÚS 613/2023).

21. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. januára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu